DATOS IDENTIFICATIVOS

Didáctica da lingua e a literatura infantil

Materia	Didáctica da lingua e a literatura infantil			
Código	P02G110V01404			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Agrelo Costas, María Eulalia			
Profesorado	Agrelo Costas, María Eulalia			
Correo-e	magrelo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia le proporcionará al futuro docente conocimientos, estrategias y recursos para favorecer el desarrollo de la competencia comunicativa y literaria del alumnado de Educación Infantil. Así, se abordarán aspectos relacionados con la lengua oral, los inicios de la lectoescritura, la selección y análisis de obras literarias, la mediación lectora, las dramatizaciones, la escrita creativa... Todo esto será articulado desde procesos dinámicos, que requieran del papel activo del alumnado en la búsqueda de fuentes de referencia, análisis de contenido, diseño de propuestas, creación de recursos...			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias

B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
C42	Coñecer o currículo de lingua e lectoescritura desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C43	Favorecer as capacidades de fala e de escritura.
C44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.
C45	Coñecer a tradición oral e o folklore.
C46	Comprender o paso da oralidad á escritura e coñecer os diferentes registros e usos da lingua.
C47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da lectura e a escritura e o seu ensino.
C48	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.
C49	Recoñecer e valorar o uso adecuado da linguaxe verbal e non verbal.
C50	Coñecer e utilizar adecuadamente recursos para a animación á lectura e á escritura.
C51	Adquirir formación literaria e en especial coñecer a literatura infantil.
C67	Estas competencias, xunto coas propias do resto de materias, quedarán reflectidas no Traballo fin de Grado que compendia a formación adquirida ao longo de todos os ensinos descritos.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer os fundamentos lingüísticos, psicolingüísticos, sociolingüísticos e didácticos da aprendizaxe da lingua.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B6 B11	C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19

Coñecer a literatura infantil.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B6 B7 B10 B11	C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19
Falar, leer e escribir correcta e adecuadamente nas linguas da comunidade autónoma.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B6 B7 B11	C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19
Coñecer o currículo escolar das linguas.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B6 B7 B11	C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19
Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B6 B7 B11	C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19

Organizar e planificar estratexias metodolóxicas para o ensino da comunicación oral.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B6 B7 B11	C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19
Ser capaz de identificar o alumnado con problemas de linguaxe oral e escrita, así como orientar os pais e nais.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B6 B7 B11	C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19
Capacidade de relación e de comunicación.	A1 A2 A3 A4 A5	B3 B4 B5 B11	C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19
Capacidade para traballar en equipo.	A1 A2 A3 A4 A5	B5 B7 B11	C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19

Capacidade de análise e síntese.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B6 B7 B10 B11	C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19
Aprendizaxe autónoma.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B10 B11	C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19
Desenvolvemento da creatividade.	A1 A2 A3 A4 A5	B3 B4 B6 B7 B11	C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19

Contidos

Tema	
1. FACTORES QUE DETERMINAN A ADQUISICIÓN E DESENVOLVEMENTO DA LINGUAXE INFANTIL.	1.-A familia. A escola. Análise da adquisición e desenvolvemento da linguaxe infantil. Etapas.
2. DIDÁCTICA DA COMUNICACIÓN ORAL.	2.-A linguaxe oral. Obxectivos. Situacións educativas para o desenvolvemento da linguaxe. Actividades para favorecer a comprensión e expresión oral. Recursos didácticos para estimular e potenciar a capacidade creativa da linguaxe.
3.DIDÁCTICA DA LECTOESCRITURA.	1.-Lectura e escritura. Obxectivos. Proceso de aprendizaxe da lectura. Proceso de aprendizaxe da escritura. A biblioteca de aula infantil. Habilidades metalingüísticas. Desenvolvemento da conciencia fonolóxica. Actividades e xogos lingüísticos.
4. A TRADICIÓN ORAL E O FOLCLORE E A SÚA DIDÁCTICA.	4.-A literatura infantil de tradición oral e a súa didáctica. A literatura infantil e as nenas e nenos. Valor do foclore como iniciación á literatura. Contidos de folclore. Poesía, xogo e canción. O cancioneiro infantil. Xogo dramático. Propostas didácticas.

5. A LITERATURA INFANTIL E A SÚA DIDÁCTICA.	5.-Poesía infantil e a súa didáctica. Obxectivos. Características e estruturas formais da poesía infantil. Propostas didácticas. O conto e a súa didáctica. Obxectivos. Características dos contos. Xéneros de contos. Como contar un conto. Estratexias e pautas para construír e inventar contos. Dramatización. Monicreques e marionetas. Propostas didácticas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	12	0	12
Obradoiro	7	16	23
Presentación	12	26	38
Eventos científicos	0	10	10
Aprendizaxe baseado en proxectos	12	28	40
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2
Traballo	5.5	17.5	23

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Esta sesión servirá para presentarlle a materia ao alumnado.
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos teóricos sobre a materia, así como presentación de estratexias, experiencias e recursos didácticos. Isto tamén se levará á práctica mediante a formulación de diferentes propostas de traballo.
Obradoiro	Realización de actividades prácticas ao redor da literatura de transmisión oral e os novos formatos (álbum silente, álbum ilustrado, libro-obxecto...).
Presentación	Exposición por parte do alumnado de temas sobre contidos da materia ou dos resultados de análises, tarefas, traballos, experiencias, prácticas etc.
Eventos científicos	Asistencia e participación en diferentes eventos vinculados coa materia, como é o caso do Salón do Libro Infantil e Xuvenil de Pontevedra.
Aprendizaxe baseado en proxectos	A partir da selección de textos literarios, procederase á súa reescritura para, posteriormente, seren dramatizados mediante o emprego de diferentes estratexias e recursos.

Atención personalizada

Metodoloxías	**Descrición**
Lección maxistral	O alumnado recibirá as orientacións pertinentes, así como as explicacións, materiais, recursos... que precise para afrontar as tarefas que se lle encomenden para esta metodoloxía/proba.
Obradoiro	O alumnado recibirá as orientacións pertinentes, así como as explicacións, materiais, recursos... que precise para afrontar as tarefas que se lle encomenden para esta metodoloxía/proba.
Presentación	O alumnado recibirá as orientacións pertinentes, así como as explicacións, materiais, recursos... que precise para afrontar as tarefas que se lle encomenden para esta metodoloxía/proba.
Aprendizaxe baseado en proxectos	O alumnado recibirá as orientacións pertinentes, así como as explicacións, materiais, recursos... que precise para afrontar as tarefas que se lle encomenden para esta metodoloxía/proba.
Probas	**Descrición**
Traballo	O alumnado recibirá as orientacións pertinentes, así como as explicacións, materiais, recursos... que precise para afrontar as tarefas que se lle encomenden para esta metodoloxía/proba.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Obradoiro	Realización de prácticas ao redor da literatura de transmisión oral e os novos formatos (álbum silente, álbum ilustrado, libro-obxecto...).	20	A1 A2 A3 A4 A5 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B11 C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67 D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19
Presentación	Exposición por parte do alumnado de temas sobre contidos da materia ou dos resultados de análises, tarefas, traballos, experiencias, prácticas etc.	15	A1 A2 A3 A4 A5 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B10 B11 C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67 D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19
Aprendizaxe baseado en proxectos	A partir da selección de lecturas literarias, realizarase unha reescritura textual, que ha de ser dramatizada.	25	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas sobre contidos teóricos da materia. Ademais de comprobar o nivel de coñecementos, avaliarase a competencia do alumnado: - Para elaborar un discurso persoal coherente e correcto. - Para establecer relacións entre os conceptos, os núcleos temáticos, as reflexións teóricas, as aplicacións prácticas etc. - Para demostrar a capacidade de lectura comprensiva (interpretativa e crítica) sobre o que se pregunta. - Para plasmar o dominio da expresión escrita (estruturas sintácticas, precisión léxica, corrección ortográfica etc.).	20	A1 A2 A3 A4 A5 B1 B2 B6 C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19
Traballo	Realización dun traballo individual sobre a literatura de transmisión oral.	20	A1 A2 A3 A4 A5 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B10 B11 C42 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C51 C67 D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19

Outros comentarios sobre a Avaliación

Alumnado que opte pola metodoloxía de **avaliación continua** (80% de asistencia):

Para superar a materia será requisito imprescindible aprobar cada un dos traballos que se indiquen e o exame.

Tamén se terá en conta a participación en eventos científicos (Congresos, Seminarios, Xornadas...).

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán de novo avaliadas na convocatoria de xullo.

Alumnado que opte pola metodoloxía de **avaliación global**:

Será avaliado mediante as mesmas probas e traballos expostos para o alumando presencial. Para a súa realización contará con documentos-guía no Moovi.

Comunicaralle á persoa docente a súa decisión de aterse á metodoloxía de avaliación global nas primeiras seis semanas de inicio do cuadrimestre para marcar un plan de traballo.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na páxina web da facultade (http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CANTÓN MAYO, I. e PINO JUSTE, M.,, **Diseño y desarrollo del curiculum**, Alianza Editorial, 2011

COLOMER, T. e outros, **Narrativas literarias en educación infantil y primaria**, Síntesis, 2018

DÍEZ DE ULZURRUN, A. (coord.), **El aprendizaje de la lectoescritura desde una perspectiva constructivista**, Graó, 2000

FONS, M. e PALOU SANGRÀ, J., **Didáctica de la lengua y la literatura en Educación Infantil**, Síntesis, 2016

GARCÍA PADRINO, J., **Historia de la literatura infantil y juvenil en la España actual (1939-2015)**, Marcial Pons, 2018

GUZMÁN, F., NAVARRO, M. e JIMÉNEZ, E., **Escritura y lectura en Educación Infantil. Conceptos, secuencias didácticas y evaluación.**, Pirámide, 2015

LLUCH, G., **Cómo seleccionar libros para niños y jóvenes**, Ediciones Trea, 2010

RIPOLL, J. C. e G. AGUADO ALONSO, **Enseñar a leer. Cómo hacer lectores competentes**, EOS, 2015

ROIG RECHOU, B.-A. (coord.), **Historia da Literatura Infantil e Xuvenil Galega**, Xerais, 2015

SERRANO DÍAZ, N. (ed.), **Innovación docente universitaria en educación infantil**, Octaedro, 2016

Bibliografía Complementaria

ABELLEIRA BARDANCA, Á e I., **Os fíos de infantil**, Galaxia, 2017

ARIZPE, E. e STYLES, M., **Lectura de imágenes. Los niños interpretan textos visuales**, Fondo de Cultura Económica, 2004

ARNÁIZ, P., **La lectoescritura en la escuela infantil**, Aljibe, 2001

ARRIAZA MAYAS, J. C., **Cuentos para hablar y aprender**, CEPE, 2007

BADÍA, D., **Juegos de expresión oral y escrita**, Graó, 2009

BARQUÉS I TRENCHS, M., **600 juegos para educación infantil. Actividades para favorecer el aprendizaje de la lectura y la escritura**, CEAC, 2000

BETTELHEIM, B., **Psicoanálisis de los cuentos de hadas**, Crítica, 1986

BIGAS, M. e CORREIG. M., **Didáctica de la lengua en la educación infantil**, Síntesis, 2008

CALERO, A. e outros, **Acceso a la lectura en Educación Infantil**, Praxis, 1999

CERRILLO, P., **Literatura infantil y juvenil y educación literaria**, Cincel, 2007

CERVERA, J., **Cómo practicar la dramatización**, Cincel, 1981

COLOMER, T., **Introdución a la literatura infantil y juvenil actual**, Síntesis, 2010

GARCÍA TEIJEIRO, A., **A poesía necesaria**, Galaxia, 2014

GARRALÓN, A., **Leer y saber. Los libros informativos para niños**, Tarambana Libros, 2013

GIL C., **¡A jugar con los poemas! Taller de poesía para niños**, CCS, 2003

LLUCH, G. e ROIG RECHOU, B.-A. (coords.), **Para entenderte mellor. As literaturas infantís e xuvenís do marco ibérico. Monográfico de Boletín Galego de Literatura**, Universidade de Santiago, 2005

MONFORT, M. e JUÁREZ, A., **El niño que habla**, CEPE, 2008

MOYA GUIJARRO, A. J. e CAÑAMARES TORRIJOS, C. (coord.), **Libros álbum que desafían los estereotipos de género y el concepto de familia tradicional**, Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, 2020

PINO JUSTE, M.,, **Metodologías activas como clave en los procesos de innovación en la escuela. En Miguel A. Santos Rego et al. Éxito educativo: claves de contrucción y desarrollo (pp. 129-150)**, Tirant lo Blanch,

RODARI, G., **Gramática da fantasía**, Kalandraka, 2010

ROIG RECHOU, B.-A., LUCAS DOMÍNGUEZ, P. e SOTO LÓPEZ, I. (coords.), **Teatro infantil. Do texto á representación**, Xerais/LIJMI/Afundación, 2007

ROIG RECHOU, B.-A., SOTO LÓPEZ, I. e NEIRA RODRÍGUEZ, M. (coords.), **A poesía infantil no século XXI (2000-2008)**, Xerais/LIJMI/Afundación, 2009

TABERNERO SALA, R. (e.), **El objeto libro en el universo infantil**, Prensas de la Universidad de Zaragoza, 2019

TEJERINA, J., **Dramatización y teatro infantil**, Siglo XXI, 2004

TREBBI, J. CH., **El arte del pop-up**, Promopress, 2012

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase a asistencia continua ás sesións de teoría e prácticas. A asistencia considérase fundamentalmente para o seguimento da materia por parte do alumnado, para o desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedementais, así como para a avaliación.